

יוצא לאור לפרשת תרומה ה'תשפ"ו
(מספר 19)

מפרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצד"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח ותוכן

פרשת תרומה

3..... א. נצחיות המקדש ע"י גניזת הארון
רמב"ם רפ"ד מהל' בית הבחירה: גדר מקום גניזת הארון; נצחיות
קדש הקדשים

11..... ב. הציפי' וההשתוקקות לגאולה ולבית המקדש השלישי

הוספה / בשורת הגאולה

13..... ג. משיחות לילות ד', ה', ו', ושי"פ תרומה ה'תשנ"ב
כבר סיימו הכל וצריך רק להיות קבלת פני משיח בפועל; כאו"א
מישראל ישתתף ע"י נדבותיו בבנין ביהמ"ק השלישי

Reprinted with permission of:

"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,

Executive Director

Printed in the U.S.A.

תרומה

נצחיות המקדש ע"י גניזת הארון

א. ברמב"ם ריש פ"ד מהל' בית הבחירה, לאחר שהוא כותב מה הי' ב"קדש הקדשים" - "אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעלי' הי' הארון מונה כו" - הוא ממשיך:

ב. במפרשים² תירצו, ש"צורך גדול יש לרבינו בדבר זה לפי שיטתו שתפס לו לקמן בפ"ו מהל' הללו'. . שקדושת הבית לא בטלה. . דסבר רבינו דהך מילתא דקדושת הבית לא בטלה אולא כמאן דס"ל ארון במקומו נגנו. . ועכ"פ לענין ביאת מקדש מסתברא דבהכי תליא דהא כתיב (למבית לפרוכת (ו)אל פני הכפורת וכו"'.³

אבל תירוצו זה צ"ע, כי

[נוסף לזה שהרמב"ם עצמו מבאר טעמו' למה "קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא" - "לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה"⁴ - ולכאורה אינו נוגע בזה דוקא (מקום הארון - גם אינו מובן): לפי זה הו"ל להרמב"ם לומר בקיצור ובמפורש ש"ארון במקומו נגנו"; אבל הרמב"ם -

„ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנו בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות, ויאשיהו המלך צוה וגנוזו במקום שבנה שלמה שנאמר⁵ ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלקיכם וגו' ונגנו עמו מטה אהרן וכו' וכל אלו לא חזרו בבית שני. ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקדש כו"'.⁶

וצריך להבין (כמו שהקשו במפרשים⁷): למאי נפק"מ להלכה כל אריכות וסיפור הדברים, היכן ואיך וע"י מי נגנו הארון? והרי דברי הרמב"ם בספרו יד החזקה „להלכה אמורים. . ודברים שאין יוצא מהן דין מהדינים ולא מוסר והנהגה וידיעה הצריכה אין מדרכו ז"ל להטפל בהם בחיבור זה?"⁸

ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקדש כו"'.⁹

יתירה מזו: ענין זה (איך והיכן נגנו

3 יומא נג, סע"ב. ברייתא דמלאכת המשכן פ"ו. ובכ"מ.

4 ראה לקמן הערה 12.

5 בסופו (הט"ו).

6 אחרי טז, ב.

7 שם הט"ז.

8 ומפורש ברמב"ם (שם הי"ד) דקדושה זו נעשית (א) ע"י מעשה הקידוש „שקדשה שלמה". (ב) ביחד עם זה ש"קידש (שלמה) העזרה וירושלים" - ולא מפני שהארון הוא במקומו.

1 יומא נב, ב. וש"נ.

1* דה"ב לה, ג. וראה רד"ק שם, שהעתיק לשון דומה ללשון הרמב"ם בשם רז"ל.

2 חידושים וביאורים להיעב"ץ על אתר. וראה חת"ס לחולין ז, א ד"ה קדושה ראשונה.

משיחת ש"פ דברים תשמ"א. נדפס בלקו"ש חכ"א שיחה ב לפ' תרומה

(ד) יתירה מזו: בשני הענינים (בנוגע למקום גניזת הארון, ומי גנזו) מאריך הרמב"ם בכמה וכמה פרטים:

(א) ששלמה המלך בנה את המקום לגניזת הארון;

(ב) שהמקום הוא „למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות“;

(ג) שאשיהו המלך צוה וגנזו - לא סתם גנזו¹⁴;

(ד) ש„וגנזו במקום שבנה שלמה“ - לא „וגנזו שם“;

(ה) מביא ע"ז רא"י מהכתוב,

(ו"א¹⁵) ונוסף לזה הוא מעתיק מהכתוב גם התיבות („ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה“ . . בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה"א וגו'"), שלכאורה אינם ענין לההוכחה ש„יאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה“ -

מהי הנפקותא לדינא מכל הפרטים הנ"ל?

ג. גם צריך להבין:

(א) מפשטות לשון הרמב"ם („וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום“) משמע ששלמה בנה את ה„מקום“ בביהמ"ק מדעת עצמו (לפי ש„ידע שסופו ליחרב“). ותמוה: הרי כל חלקי ופרטי הבית נבנו ע"פ ציווי ה' - „הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל“¹⁶ - וא"כ איך בנה

(א) סותם „בנה בו מקום לגנזו בו הארון“ - שיש לפרש שתיבת „בו“ מתייחסת לה„בית“ (שכתוב לפני זה בסמוך), ולא ל„קדש הקדשים“ (שלפני פניו). ונמצא שהעיקר חסר מן הספר - הענין ד„ארון במקומו גנזו“ אינו מודגש בדברי הרמב"ם.

(ב) הרמב"ם אינו מביא ע"ז את הכתוב (המובא בגמרא¹⁷), ויהי שם עד היום הזה¹⁸ שמודגש בו שהארון נמצא (גם עכשיו¹⁹) במקומו.

(ג) ועיקר: זה אינו מתרין כלל למה מביא הרמב"ם (את הדיעה) אשר יאשיהו גנז את הארון, שאין זה נוגע כלל להענין, אם הארון במקומו גנזו²⁰ (או בלשכת העצים)²¹.

(9) יומא שם. ברייתא דמלאכת המשכן שם.

(10) מלכים א, ח, ה.

(11) שהרי זה נוגע בעיקר לדברי היעב"ק, שלכן הנכנס לשם בזמן הזה חייב. עיי"ש.

(12) ובפרט דהא דיאשיהו גנזו אין מכריח לומר שלא גלה לבבל, כמ"ש בכמה מפרשים (גבורת ארי ליומא (מילוים) נג, ב ד"ה תנן, עער יוסף (להחיד"א) להוריות יב, א ד"ה צוה וגנזום) ש"ל דכו"ע מודו דארון גנזו בימי יאשיהו גם למ"ד דגלה לבבל (אלא שלמ"ד זה נתגלה למחריבים מקום גניזתו ונטלוהו).

ואף שמוה שהרמב"ם מסיים כאן (ולאחרי שכותב „וגנזו“), וכל אלו לא תזרו בבית שני" לא משמע כ"כ שס"ל שגלה לבבל (וראה מאירי יומא נב, ב שמי"ד שבמקומו גנזו יאשיהו), הרי סו"ס לא מודגש בלשון זה (דיאשיהו גנזו) עיקר המכוון בדבריו דבמקומו גנזו ונמצא שם עד היום. וראה חסדי דוד לתוספתא סוטה (פ"ג, ג, ב) דמ"ד דארון במקומו גנזו פליג אתנא קמא, דסבר שלא גנזו יאשיהו כלל אלא גנזו מעצמו.

(13) ולהיעב"ק שם שם נוגע רק הא דבמקומו גנזו (אף שהביא זה רק בניגוד לדעה שגלה לבבל, ולא הביא הדיעה דנגנז בלשכת העצים), לפי שרק אז שייך האיטור דביאת מקדש מצד „מבית לפרוכת אל פני הכפורת“.

(14) כביומא (נב, ב, נג, סע"ב). ברייתא הנ"ל שם [משא"כ בהוריות יב, רע"א (ועד"ז בתוספתא סוטה פ"ג, ב): יאשיהו מלך יהודה . . צוה וגנזום].

(15) דה"א כח, יט - הובא בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ (בנוגע למס' מדות). וראה עירובין קד, א. סוכה נא, סע"ב.

ולפי"ז צ"ב: הרי הארון שייך לכאורה לכלי המקדש - ואיך מתאים (אריכות) בהלכה הנ"ל ע"ד גניזת הארון בפרק רביעי (צורת הבית)?

ומזה גופא משמע שזה שהארון עומד בקדה"ק הוא (לדעת הרמב"ם) פרט בצורת הבית; כלומר הארון אינו רק כלי, שמצוי בקדש הקדשים (ובדוגמת כלי המקדש האחרים המצויים בהיכל וכו'), כי אם הוא חלק מקדש הקדשים (בנין) עצמו²⁰ - כיון שהארון עושה את ביהמ"ק ל"בית לה"²¹, כמ"ש²² ונועדתי לך שם.

[ובזה מוסבר מה שאין הרמב"ם מונה את הארון בין כלי המקדש שהוא מפרט בהלכה הנ"ל (בתחילת הל' בית הבחירה)²³; „ועושין במקדש כלים וכו'” - כי הארון אינו כלי (בפ"ע); הוא חלק מקדש הקדשים²⁴].

אלא שעפ"ז מתעוררת תמיהה

שלמה „מקום” בביהמ"ק מדעת עצמו? (ב) מהו שהרמב"ם מסיים את הנ"ל (ובאריכות) בנוגע להאורים ותומים בבית שני - לכאורה: אף שיש לאורים ותומים צד השוה עם הארון בזה ש„לא חזרו בבית שני”¹⁶ - הרי כל ענין האורים ותומים אינו שייך להלכות בית הבחירה, כי אם אצל בגדי כהונה שמקומם הוא ב„הלכות כלי המקדש והעובדים בו” (והרמב"ם אכן מוזכרין שם¹⁷) ולשם מה מביא הרמב"ם ענין זה כאן בהל' ביהב"ח?

ובהכרח לומר ששייכות האורים ותומים להארון אינו רק במה ש„לא חזרו בבית שני”, כי אם הם שייכים לעצם ענין הארון, ומה"ט מובא הדבר בהלכות אלו יחד עם דיני הארון.

ד. ויובן זה בהקדים דיוק בנוגע להמקום בו מביא הרמב"ם את ההלכה הזו:

בתחילת הל' ביהב"ח כותב הרמב"ם¹⁸ „אלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קדש וקדש הקדשים . . אולם כו'” ואח"כ¹⁹ כותב „ועושין במקדש כלים וכו'” ומפרט את כלי המקדש ומקומן.

בפרקים שלאח"ז - ב' וג' - מבאר הרמב"ם צורת הכלים כו', ובפרק רביעי - צורת הבית (כותלי הבית, היכל, שערים וכו').

20 משא"כ שאר הכלים, דאף שלדעת הרמב"ם גם הם נכללים בכלל מצות בנין ביהמ"ק, כמ"ש בסהמ"צ מ"ע כ ושם שרש יב - הרי זה רק שהם בכלל המ"ע דועשו לי מקדש באופן שיהי' בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות (רמב"ם ריש הל' בית הבחירה). וראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 120 ואילך, אבל סו"ס הם כלי המקדש (כלשונו שם ריש הלכה ו*), משא"כ הארון שהוא (היינו מציאותו בבית קדה"ק) חלק „בבנין הבית”.

21 ל' הרמב"ם ריש הל' ביהב"ח.

22 פרשתנו כה, כב. וראה לקו"ש ח"ד ע'

1346 ובהערות שם.

23 ועד"ז בסהמ"צ שם, כשמפרט הכלים שהם מכלל המ"ע דבנין המקדש.

24 לכללות ענין זה - ראה גם לקו"ש ח"ד שם. ח"א ע' 118 הערה 24. וש"נ.

(* וראה לקו"ש חכ"א ע' 252 ואילך).

16 ראה יומא (כא, ב) שהא"ת והארון הם מה„חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני”. ראה כס"מ כאן.

17 פ"י ה"י.

18 פ"א ה"ה.

19 ה"ו ואילך.

הצורך) לגנוז ולשמור את הארון, אלא שזהו דין בבנין הבית: כשם שלצורך שלימות המקדש צריך שייבנה מקום (קדש קדשים) בו יעמוד הארון באופן גלוי, כך צריך ביהמ"ק למקום גניזה (בקדה"ק²⁸) בשביל הארון (ובזה מובטחת נצחיותו של קדש הקדשים, מאחר שהארון הוא חלק (עיקרי) ממנו, כנ"ל).

וזהו פירוש דברי הרמב"ם, ובעת שבנה שלמה כו' וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום כו': לא ששלמה בנה את המקום מדעת עצמו חו', אלא שבעת בנינו היה צריך לדעת שיחרב ונצטוו ובנה את מקום הגניזה:

הרי הארון צריך להיות בקדש הקדשים; ולכן אילו הי' שלמה חופר סתם מקום למטה (ע"פ ציווי), בלא לדעת את תכליתו, היה יוצא, שבעת הבנין²⁹ לא היה המקום מתקדש בתור מקום (לקדושת) ארון³⁰ (בקדש הקדשים).

לפיכך מדגיש הרמב"ם ש, שלמה . . ידע שסופו ליחרב (ולכן) בנה בו מקום לגנוז בו הארון" - מלכתחילה בנה מקום של גניזה לצורך הארון [וכמו שהרמב"ם מדגיש שהמקום הי' (מתאים לגניזה) - ,למטה במטמוניות עמוקות

גדולה: לפי זה נמצא, שבבית שני שבו לא היה הארון (במקומו), לא הי' קדש הקדשים (שהארון הוא חלק ממנו) בשלימותו; כלומר, שבבית שני הי' חסר (לא רק פרט, אלא) אחד הדברים שהם, "עיקר בבנין הבית"!

וכדי להסיר תמיהה זו, מביא הרמב"ם כל האריכות ע"ד גניזת הארון, שלפ"ו יובן שאף בבית שני לא הי' חסר, בבנין הבית²⁵.

ה. והביאור בזה:

מש"כ הרמב"ם, ובעת שבנה שלמה את הבית כו' בנה בו מקום לגנוז בו הארון כו'" כוונתו בזה לא להכריע היכן נגנוז הארון (שהרי מאי דהוה הוה), אלא לחדש בזה דין בבנין הבית.

גניזת הארון אינה רק ענין של "בדיעבד" ולית ברירה²⁶, אלא שמלכתחילה נקבע בבנין הבית שהארון (כאילו) יהיו לו שני מקומות בביהמ"ק: א) מקום גלוי, על אבן השתי' בקדש הקדשים; ב) מקום לגנוזו, "למטה" מקדש הקדשים (במטמוניות עמוקות ועקלקלות) - ואף מקום זה הוא מלכתחילה חלק מהבית²⁷.

כלומר: גניזת הארון אינה ענין נוסף לבית המקדש (שנעשה כדי ובעת

25) והרי לימוד צורת בית שני נוגע למ"ע לדורות של בנין ביהב"ח (ראה פיהמ"ש להרמב"ם בהקדמתו בנוגע למס' מדות. תויו"ט בפתחתו למס' מדות. לקו"ש חיי"ח ע' 416 ואילך).

26) להעיר מחסדי דוד לתוספתא שם דלמ"ד ארון במקומו נגנוז - ,בשעה שבאו האויבים למקדש, מעצמו נגנוז במקומו".

27) ראה תוס' הרא"ש להוריות יב, א. צפע"ג עה"ת בהפטרט פ' פקודי - שזהו מה שאמר שלמה (מלכים א' ח, כא) ואשים שם מקום לארון.

28) וע"פ הג"ל ס"ד - שתוכן פרק זה ברמב"ם הוא ע"ד צורת הבית, ובהלכה א' מפרש ע"ד קדש הקדשים (ושהארון הוא פרט וחלק ממנו) - מובן בפשטות שכוונת הרמב"ם ב, בנה בו מקום כו'" היא לקדה"ק.

29) דבעינן קידוש בשעת בנין - ראה שבועות טו, ב.

30) ראה מנחות כז, סע"ב - דמקום הארון יש לו קדושת ארון ,מקום המקודש לקדוש".

„הלויים המבינים לכל ישראל הקדושים לה" - ע"ד שהי' בימי שלמה אשר „ויביאו³⁴ הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו"³⁵.

ולכן מדייק הכתוב לומר הלשון „תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה גו" - אי"ז פעולה של סילוק ונטילת הארון ממקומו, אלא אדרבה, זהו ענין של נתינה בבית³⁶. ומטעם זה מביא הרמב"ם גם את סיום הכתוב „אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה"א גו", שאע"פ שמכאן ואילך יהי' הארון במצב של גניזה וממילא „אין לכם (האפשרות של) משא בכתף", אי"ז חסרון בעבודה שבביהמ"ק כי אם „עבדו את ה"א גו" בביהמ"ק (כי לא נחסר עי"ז בבנין הבית).

ז. עפ"י כהנ"ל יובן גם מה שהרמב"ם מסיים את ההלכה באריכות בענין האורים ותומים בזמן בית שני: הרמב"ם מביא דוגמא למש"כ בתחלת ההלכה ע"ד הארון - שגם בבית שני יהי' הארון בשלימות (היינו במקומו) אע"פ שהי' שינוי גדול בגלוי, שלא ראו אותו בביהמ"ק -

שכן מצינו גם בנוגע להאורים ותומים בבית שני: שלדעת הרמב"ם

ועקלקלות"], וממילא מובן שהוא קידשו³¹ בתור (מקום הארון וממילא) חלק מקדש קדשים³².

ו. עפ"ז יובן גם הטעם שהרמב"ם ממשיך ומוסיף, ש„יאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה":

כדי להוכיח יותר שגניזת הארון במקום זה (לא הי' ענין של „בדיעבד", אלא כך) נקבע מלכתחילה (- שזה יהי' מקומו (הגנוז) של הארון, בתור חלק מקדה"ק) -

מבאר הרמב"ם, שגם גניזת הארון היתה (לא בעת החורבן²⁶ - הזמן של בדיעבד, אלא) בשעה שביהמ"ק לא הי' בסכנה כלל - כידוע תוקף יד ישראל בזמן יאשיהו - ויתירה מזו, שההכנסה למקום גניזתו היתה ע"ד ומעין הכנסת הארון לקדש הקדשים ע"י שלמה:

(א) יאשיהו המלך הי' זה ש„צוה" לגנזו (ע"ד הכנסתו לקדה"ק ע"י שלמה המלך)³³, (ב) ההכנסה נעשתה ע"י

(31) כי אף שדוד קידש עד התהום (ובחים כד, א) הרי גם שלמה קידש (הוסיף בקידוש) כל הרמב"ם הלי' ביהב"ח פ"ו הי"ג (ובפרט ע"י הקרבנות שלו וכו'). ואכ"מ.

(32) עפ"ז יש לבאר מה שכייל הרמב"ם בהלכה זו ע"ד צנצנת המן ומטה אהרן - הן בתחלת ההלכה „ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן", והן בסופה „ונגנז עמו מטה אהרן והצנצנת ושמן המשחה וכל אלו לא חזרו כו" - כי מזה מוכח עוד יותר שגם במקום שנגנז הארון הוי מקום ארון, שלכן בעניינים אלה שדינם הוא להיות במקום הארון, נגנזו עמו (וראה גבורת ארי יומא נב, ב. וש"ב).

(33) עפ"ז תומתק הדגשת הרמב"ם „ויאשיהו המלך", וכן בלשון הפסוק שהביא „שלמה בן דויד מלך ישראל", כי הקידוש וכו' קשור עם המלך - ראה רמב"ם שם פ"ו הי"א.

34) מלכים א ה, ו.

35) כדמוכח מסיום הפסוק שהביא כאן „אין לכם משא בכתף", שלדעת הרמב"ם (סהמ"צ מ"ע לד) שהיא מצות הכהנים, שישאו הארון בכתף. וגם לדעת הרמב"ן שם (שורש ג) שהיא מצות הלויים, בנדו"ד מוכרח שהכוונה כאן הוא לכהנים כיון שהוצרכו ליכנס לקדה"ק, וכמו שפירש הרמב"ן שם בהפסוק דמלכים הנ"ל „ויביאו הכהנים גו".

36) להעיר מרש"י יומא נב, ב ד"ה תנו. תוס' הרא"ש להוריות שם.

אין זה שישנם שלושה בתי מקדש (נפרדים) שיש שייכות בין זל"ז, אלא בעיקר³⁸ הם בית אחד³⁹: בית המקדש השני וכן השלישי אינו בית חדש (בחלק עיקרי), אלא - הבית (הראשון) נבנה מחדש.

כבר בבנינו של הבית הראשון נקבע ענין שהוא לשעתו ולעת"ל (כנ"ל), נצחי, השני והשלישי.

[וי"ל שעד"ז הוא בתחיית המתים⁴⁰: אין הכוונה שייבראו או גופים חדשים לגמרי, אלא הגופים ייבנו מה"עצם לז"ז⁴¹ - שזהו עצם הגוף שלפנ"ו, שבו אינו שייך שום הפסד ("חורבן").

וזהו הענין של "בנה בו מקום לגנוז בו הארון" - מקום הארון הוא ה"עצם" (עיקר, כנ"ל) של הביהמ"ק, שבו אינו שייך שום חורבן והפסד⁴², וממנו נבנה המקדש השני והשלישי].

יו"ד. הלכה זו של הרמב"ם מביעה גם דברים נפלאים בכללות ענין החורבן והגלות:

בביהמ"ק מצ"ע לא היתה אפשרות לשום ענין של חורבן - אין אפשרות שהגוים בכח עצמם יהי' להם ח"ו שליטה כל שהיא בביהמ"ק, הבית לה'; זה שבפועל הי' אפשר שיהי' חורבן

היו האורים ותומים בשלימותם אף בבית שני³⁷; אע"פ שהי' שינוי גדול, "לא היו משיבין כו"ו" שלא היו שומעים אותם, כי הי' חסר בהגילוי שלהם (כתור אורים ותומים) כפי שהי' בבית ראשון; אבל הם היו בשלימותם ולכן (כסיום דברי הרמב"ם) השלימו את מנין הבגדים של הכה"ג.

ה. וע"פ כל הנ"ל יוצא חידוש והפלאה לא רק בנוגע לשלימות המעלה והקדושה של הבית השני - שגם אז הי' קדש הקדשים בשלימותו והארון במקומו - אלא בזה מבוארת מעלה גם בקדושת בית ראשון:

למרות שבחיצוניות לא הי' הבית-ראשון בנין נצחי, שהי' יכול להיות ואכן הי' חורבן הבית - אבל בפנימיות אף בו ניתן ענין של נצחיות - שבבית ראשון ישנו מקום גניזה שבו לא הי' חורבן, והארון הוא במקומו "עד היום הזה".

זה ש"קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעת"ל" - הוא מחמת קדושת המקום, "מפני השכינה", אבל כאן מחדש הרמב"ם ענין עמוק יותר, שגם הבנין גופו יש בו ענין וחלק שהוא "לשעתו ולעתיד לבא" - קדש הקדשים נבנה מלכתחילה לשעתו ולעת"ל, שיש לו גם מקום גניזה.

ט. ע"פ הנ"ל יתוסף גם עומק חדש בהקישור שבין ג' בתי המקדש:

38) ובפרט לדעת הרמב"ן (ריש פרשתנו): עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון.

39) ראה לקו"ש חכ"א ע' 149 ואילך. ע' 261 (לקמן ע' 240) ואילך.

40) ראה בכ"ז לקו"ש ח"ו ע' 83 ואילך (לעיל ע' 86 ואילך). ח"ח ע' 248. וש"נ.

41) ב"ר פכ"ח, ג. וש"נ.

42) ראה בארוכה לקו"ש חט"ו (ע' 471 ואילך) לענין הארון. וראה לעיל הערה 30.

37) כמ"ש המפרשים (באר שבע סוטה מח, א. ועוד) שלדעת הרמב"ם (הל' ביהב"ח כאן. הל' כלי המקדש פ"י ה"י) אבני החושן הם האורים ותומים (ולא שם המפורש שהי' חסר בבית שני). וראה לקו"ש ח"א ע' 136 הערה 16. וש"נ.

הבית, הוא מפני שבביהמ"ק גופא, בעת בנינו, היתה נתינת מקום ואפשרות להחורבן.

וזהו מש"כ הרמב"ם, בעת שבנה שלמה את הבית ובדרך ממילא ידע שסופו ליחרב" - מכיון שהי' ,בנינא דבר נש"כ⁴⁶ - ולכן, בנה בו מקום לגנוז בו כו", מלכתחילה הכניס בהבנין את ה(נתינת) מקום להחורבן, כדי שלאחרי זה יגיעו (ע"י הירידה של החורבן) להעלי' של הבית השלישי.

וענין זה, שה"סופו ליחרב" הוא לצורך העלי' שלאח"ו, מודגש בענין זה גופא ששלמה עשה - ,בנה בו מקום לגנוז בו את הארון", שבוה ישנן שתי קצוות:

זה מורה שהבית הוא באופן ש"סופו ליחרב", אבל לאידך המטרה של בניית מקום הגניזה היא - להבטיח את הנצחיות של הארון וביהמ"ק: ע"ז הבטיחו שגם בבית השני לא יחסר ב"בנין הבית", ועוד יותר - זה הבטיח שהארון גופא יישאר בשלימות וממנו ייבנה מחדש הבית השלישי (כנ"ל ס"ט).

יב. עפ"ז יש לפרש ג"כ (בפנימיות הענינים) את ג' הלשונות שהרמב"ם כותב ע"ד המקום שנגנוז בו הארון - ,במטמוניות עמוקות ועקלקלות":

בזה מרמז הרמב"ם את העילוי שנקבע בהמקדש ע"י ש"בנה בו מקום לגנוז בו הארון": אע"פ שבחיצוניות הרי זה קשור עם ענין החורבן, "סופו

וע"ד שהוא בנוגע ליהודי בכלל, שגוי מצ"ע אין לו שום שליטה על יהודי, אא"כ היהודי נותן מקום לזה (ע"י מעשיו ופעולותיו)

[ויתירה מזו: לא רק שאי אפשר שגוי יהי' לו שליטה על יהודי, אלא גם להבדיל וכו' ב"ד ופמליא של מעלה אין להם כביכול שליטה על יהודי, וה"דין" שהם פוסקים על יהודי בהכרח שיהי' ב"הסכמתו" של היהודי].

וזהו מש"כ הרמב"ם, שזה שהי' אפשר להיות חורבן הבית, הוא מפני שבעת שבנה שלמה את המקדש, הרי לא רק שידע שסופו ליחרב, אלא שבתוך הבנין גופא הכניס את ה(נתינת) מקום לחורבנו - ,בנה בו מקום לגנוז בו הארון".

יא. אבל מזה גופא שבהזמן של בנין ביהמ"ק ביחד עם כל השמחה וה"שטורעם" שהי' אז, חשב שלמה ע"ד חורבן הבית ולא עוד אלא שעשה פעולה בקשר לזה, מובן, אשר באמת (גם) החורבן נוגע ומביא להתכלית של בנין הבית.

והביאור בזה:

חורבן הבית לא הי' לשם החורבן עצמו ה"ו וח"ו - אלא כדי שע"ז תיתוסף עלי' נעלית יותר - ירידה צורך עלי' - עד להבנין של הבית השלישי שיהי' בית נצחי, ואז תהי' השלימות בבנין ביהמ"ק, כי הוא יהי'

44) זח"ג רכא, א. ועד"ז שם ח"א כה, א.

45) בשלח טו, יז.

46) כמ"ש בוח"ג שם, ושלמה הוה ידע דבנין

דהאי עובדא דבר נש לא יתקיים".

43) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1207 ואילך.

ליהרב", אבל דוקא ע"י ירידה זו נעשית (ע"י התיקון והתשובה על הירידה -) העלי': שמתגלית הבחי' של "מטמוניות עמוקות" - המדריגות הכי עליונות באלקות שמצ"ע הם "מטמוניות עמוקות" (ל' רביס), "עמוק עמוק מי ימצאנו"⁴⁷, שע"י עבודה רגילה, באופן ישר, אין אפשרות להמשיכן;

שזה יהי' בגלוי בביהמ"ק השלישי, הבנין הנצחי, שיבנה ויתגלה במהרה בימינו ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

47 קהלת ז, כד. ובפרש"י שם: אין לו רשות להרהר בהן מה למעלה כו' ומה לאחור - וראה חגיגה רפ"ב, תקו"ז ת"ע (קכו, סע"א) חו"ב ובשלה"ו, ו, ב, ת, א קוצו של יו"ד. וראה לקו"ת ר"פ מסעי. ואכ"מ.

48 קהלת שם, כט.

תרומה ב

הציפי' וההשתוקקות לגאולה ולבית המקדש השלישי

אחד⁵; השלימות ד"פקודי" - המנין העשירי דלע"ל⁶, וגם השראת השכינה בפועל למטה בביהמ"ק השלישי; והשלימות ד"ויקרא אל משה", הקריאה ודיבור ה' לבחי' משה שבכאו"א, שנותנת את הכח להכנס לאוהל מועד - עד שכשם שבא לראות כך בא ליראות⁷, עד ש"ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך"⁸, כולל כפי שיהי' לע"ל - העלי' לרגל בכל שבת ור"ח⁹.

מזה מובן הלימוד עתה מהמדובר לעיל, ובפרט בדורנו זה:

בני ישראל חיכו וציפו בהשתוקקות עצומה לגאולה - "אזכרה לו בכל יום שיבוא" [וי"ל שזה כולל את האהבה דבנין ביהמ"ק השלישי וכל הענינים שבאים עם ביאת המשיח]. עד שזה התבטא בפועל בהנהגה (והוראה) של כמה ללמוד "תורת כהנים", ללמוד את הדינים הקשורים עם ביהמ"ק והקרבת קרבנות כו' (כולל הפרשיות דשבועות אלו), בכדי שיהיו "מוכנים" לגאולה שיכולה לבוא תיכף ומיד - ע"י ידיעת ההלכות שיהיו אז נוגעים לפועל ל"כהנים בעבודתם לויים בדוכנם וישראל במעמדם".

עאכ"ו כ בדורנו זה, לאחרי ש"כלו

...מכל ענין בתורה צריך להיות לימוד והוראה בפועל בעבודת האדם, עאכ"ו כ מהמצוה כללית, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" שהיא ציווי לדורות - הציוי על כל הבתי מקדשות - משכן, בית ראשון, בית שני, ובנוגע לפועל כעת - בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו.

ובהקדמה: בבית המקדש השלישי, "מקדש אד' כוננו ידיך"¹, בית נצחי (לא כבית ראשון ושני)² - יהי' השלימות ד"ושכנתי בתוכם", חיבור עליון ותחתון, ובכל הפרטים הנ"ל: השלימות דנתינת כח מלמעלה (ציווי ה' אל משה), ובפרט ע"פ הידוע שביהמ"ק השלישי כבר בנוי ומשוכלל למעלה³, ורק שצריך לירד למטה; שלימות הגילוי ד"ואתה תצוה" - הצוותא וחיבור עם עצמותו ית', ובאופן נצחי ("תמיד"), בהבית נצחי, יחד עם השלימות בעבודה דרצוא ושוב ("מערב עד בוקר"); השלימות ב"תשא את ראש", וההמשכה ד"מטבע של אש" בתחתונים (עולם), כך שבכל העולם כולו יראה בגלוי - "זה" - איך שזה דבר אחד עם רוחניות (אש מתחת כסא כבודו); השלימות ד"ויקהל" - "קהל גדול ישו בו הנה"⁴, וגילוי אחדותו ית' בכל העולם כולו, ה' אחד ושמו

(5) זכרי' יד, ט.

(6) תנחומא תשא ט. ועוד.

(7) חגיגה ב, א.

(8) ישע"ל, ל, כ.

(9) פס"ר פ' שבת ור"ח (ב).

(1) בשלח טו, יז ובפרש"י.

(2) ראה זח"ג רכא, א.

(3) רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א.

(4) ירמ' לא, ז.

משיחות ש"פ תרומה, ו' אדר תש"נ (סעיף ח'). נדפס בסה"ש תש"נ ח"א

(בעבודת ה') שהם מעין - וממהרים עוד יותר - את הגאולה. כולל ומתחיל מלימוד הל' בית המקדש ותורת כהנים (כמבואר בפרשיות אלו בתורה שבכתב, ותורה בפירושה ניתנה¹⁴ - בתושבע"פ), ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה¹⁵ - העבודה בפועל מעין הגאולה. ובכללות: לעשות מכל דבר בעולם משכן ומקדש לה', ומקדש נצחי - ע"י השימוש בדבר למצוה (או תשמישי מצוה), שע"ז מתאחד הדבר ביחוד שלמעלה הוא, נצחי לעולם ועד¹⁶, עד שזה בא גם למטה, בהמצוה מלשון צוותא וחיבור¹⁷ עם הקב"ה. לדוגמא - ע"י מצות צדקה: ע"י נתינה מהממון הפרטי לצדקה, עושים מהמטבע הגשמית (וכיו"ב) מצוה של הקב"ה, שנעשים (גם) מטבע של אש שמתחת כסא כבודו" (כנ"ל). וזה נעשה מעין והכנה - להדירה בתחתונים, דירה נצחית, שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה, גאולה נצחית (שאינ' אחר' גלות¹⁸), וביהמ"ק נצחי.

כל הקיצין¹⁰, ועפ"י כל הסימנים בגמרא ומדרשי חז"ל נמצאים כבר בעקבתא דעקבתא דמשחא, ודבר ברור שדורנו הוא הדור האחרון להגלות, והדור הראשון להגאולה.

ובפרט כשנמצאים בימי סגולה, ימים מסוגלים ביותר לגאולה, כהשבועות שמתחילים משבת זו¹¹, כשקוראים בתורה אודות, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", עם כל הפרטים האמורים לעיל - ה"ז צריך לעורר ביתר שאת וביתר עוז בכל יהודי [נוסף להקיום ד,ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" בתוך כאו"א, במשכנו הרוחני, בביתו הפרטי וכו'] ההשתוקקות וגעגועים לגאולה האמיתית והשלימה ולבית המקדש השלישי, ועבודת המקדש, הדלקת המנורה והקרבת הקרבנות וכו'.

ועוד ועיקר: זה צריך לבוא במעשה בפועל¹² - להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב,מעשינו ועבודתינו" שמביאים את הגאולה¹³, ובמיוחד - ענינים

(10) סנהדרין צז, ב.

(11) וגם יום השבת הוא מעין יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים (תמיד בסופה). ושבת מיקדשא וקיימא (ביצה יז, א), בדוגמת ביהמ"ק השלישי שבנוי למעלה (ע"ד מיקדשא וקיימא), וכן כללות הגאולה העתידה תהי' דוקא ע"י הקב"ה (ראה שיחת ג' תמוז תרפ"ז), וכמ"ש "ואתם תלוטטו לאחד אחד בני ישראל" (ישעי' כו, יב), ועוד.

(12) ובפרט שלע"ל ההלכה (ראה אוה"ת ר"פ ייגש. ואתחנן ע' ערה ואילך. ועוד) שמעשה גדול (ולא רק שהמעשה הוא העיקר). ומעין זה צ"ל בהעבודה עתה בתור הכנה להגאולה.

(13) תניא רפ"ז. - ואף שבת שלישי הוא

מעשה ידי הקב"ה ובא מלמעלה (ראה לעיל הערה 11) - ראה ד"ה זאת תורת הבית הנ"ל, שבת שלישי, שהוא מעשה ידי הקב"ה (לא כמו בית ראשון ושני שהם מעשי ידי ישראל ונדבתם), בא מלמעלה ע"י עבודת הבירורים בזמן הגלות דוקא.

(14) הקדמת הרמב"ם לספרו היד.

(15) מגילה כו, א. קידושין מ, ב.

(16) תניא פכ"ה.

(17) לקו"ת בחוקותי מה, ג.

(18) ראה מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג

ונאמר - פסחים קטז, ב.

הוספה

בשורת הגאולה

פז.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין קבלת פני משיח צדקנו בפועל – איז זיכער אַז דער אויבערשטער בענטשט יעדער איד מיט עשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, ביז באופן (ווי ס'איז געווען „כימי צאתך מארץ מצרים“ אזוי איז אויך איצטער „אראנו נפלאות“) – אַז „אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“² . . .

בכדי . . . צו אויסנוצן די עשירות („זהב וכסף ונחושת וגו'“) אויף מאַכן פון דער אייגענער שטוב אַ משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – אויך דורך געבן צדקה אויף אויפבויען אַ בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, „מקדש מעט“³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, כולל דעם פירוש „בתוך כל א' וא'“ – איז דאָך אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – אַז אידן האָבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש.

ובנוגע אלינו מיינט עס – צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי,

---

(1) מיכה ז, טו.

(2) בכורות ה, ב. וכ"ה בתנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג (וראה לקו"ש חט"ו ע')

253 הערה *20).

(3) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(4) שבת סג, א. וש"נ.

בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ אַז דאָס וועט אויפגעבויט ווערן דורך משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷, "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", איז מובן אַז אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צום בית שלישי, אז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן).

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה תשנ"ב)

---

(5) ה'ל' מלכים רפי"א ובסופו. וראה לקו"ש חי"ח ע' 418 ואילך. וש"נ.

(6) ל' הרמב"ם שם ספי"א.

(7) ה'ל' ביהב"ח פ"א הי"ב.

בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – לאחרי שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כאו"א מישראל בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד לאופן (כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים" כך גם עתה "אראנו נפלאות"!) – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים** חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"² . . .

כדי . . . לנצל את העשירות ("זהב כסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שעל בנ"י מוטל החיוב

לבנות את בית המקדש.

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ שהוא יבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷ "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכאו"א מישראל ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים ונשים, ויש לומר – גם טף (כפי שהי' בנדבת המשכן).

לעילוי נשמת

התמים ר' נטע משה בן ר' צבי ע"ה גראסמאן
נפטר ביום ז' כסלו ה'תשנ"ט
וזוגתו מרת דאבע גיטל בת ר' פישל ע"ה גראסמאן
נפטרה ביום ד' אדר ראשון ה'תשפ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' פישל יוסף וזוגתו מרת נשה
ומשפחתם שיחיו גראסמאן

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095